

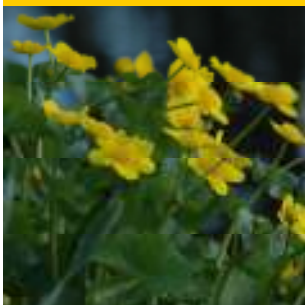

Aanvullend Ecologisch Onderzoek

De Groendijck-Oost te Driebruggen

Watersnip-rapport 13A010

Colofon

Titel	Aanvullend Ecologisch Onderzoek
Subtitel	De Groendijck-Oost te Driebruggen
Status rapport	Eindrapportage
Projectnummer	13A010
Datum uitgave	Juni 2013
Samenstellers	Brigit van Vliet, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Janssen de Jong Projectontwikkeling B.V. Postbus 86 2410 AB Bodegraven
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. S. Boere

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	7
2	TOETSINGSKADER	9
2.1	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING	9
2.1.1	<i>Flora- en Faunawet</i>	9
2.1.2	<i>Natuurbeschermingswet 1998</i>	10
2.1.3	<i>Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)</i>	10
2.2	PROVINCIAAL BELEID	11
2.2.1	<i>Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)</i>	11
3	LOCATIEBESCHRIJVING	13
3.1	HUIDIGE SITUATIE	13
3.2	PLANNEN	13
4	ECOLOGISCH ONDERZOEK	15
4.1	METHODE	15
4.2	FLORA	15
4.3	FAUNA	16
4.3.1	<i>Vogels</i>	16
4.3.2	<i>Vissen</i>	17
4.3.3	<i>Amfibieën</i>	18
4.3.4	<i>Reptielen</i>	19
4.3.5	<i>Zoogdieren</i>	19
4.3.6	<i>Vleermuizen</i>	19
4.3.7	<i>Overige soorten</i>	20
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT	22
6	BRONNEN	23
	BIJLAGE I: VERSLAG EXTRA VELDBEZOEK 13 JUNI 2013	25

1 Inleiding

In Driebruggen is men voornemens een nieuwe woonwijk te realiseren, Groendijck-Oost. In 2010 is reeds een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd door het bedrijf SAB. Op een aantal punten wordt door SAB aanvullend onderzoek aanbevolen. Tevens is de natuurwetgeving op een aantal punten veranderd sinds het uitkomen van de rapportage. Watersnip Advies is gevraagd om aanvullend ecologisch onderzoek uit te voeren en de rapportage te actualiseren.

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) in werking getreden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Beschermden plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermden diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden. Als dit toch dreigt te gebeuren tijdens het uitvoeren van bouwwerkzaamheden of dit door aanpassing van de plannen niet te voorkomen is, moet een ontheffingsaanvraag ingediend worden. Een onderzoek naar de aanwezige flora en fauna is daarom altijd noodzakelijk voor het uitvoeren van ruimtelijke inrichtings- of ontwikkelingsmaatregelen.

In februari en maart 2013 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten. In juni is er een aanvullend veldbezoek gebracht aan het plangebied t.a.v. de weidevogels.

Dit rapport geeft een overzicht van de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht, die geldt voor alle planten- en diersoorten, worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

De initiatiefnemer van de voorgenomen bouwplannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet en provinciaal compensatiebeleid);
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken voor Ecologische Hoofdstructuurgebieden aangetast worden (toepassen afwegingskader Structuurschema Groene Ruimte).

2.1 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.1.1 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat beschermde planten- en diersoorten geen schade mogen ondervinden. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet) en overige soorten (tabel 2 FF-wet).

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Wanneer schade ontstaat aan de streng beschermde soorten uit tabel 3 moet altijd een ontheffing worden aangevraagd.

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. Daarnaast geldt ten aanzien van soorten uit tabel 3 die eveneens opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, dat een ontheffing alleen verleend wordt wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het is ook mogelijk om in het planconcept ecologische maatregelen te integreren die de duurzame staat van instandhouding van de (streng) beschermde soorten waarborgen. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. In dat geval is een ontheffingsaanvraag niet

nodig. Het is dan wel noodzakelijk dat het nieuwe leefgebied functioneel is vóórdat het bestaande biotoop schade ondervindt.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

De bescherming van gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). De bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen in de NB-wet. De NB-wet regelt de bescherming van Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden, 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' en 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck', bevinden zich op respectievelijk 1350 m ten westen, 8,5 km ten noordoosten van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied zullen de geplande werkzaamheden geen directe invloed hebben op deze Natura2000-gebieden.

Doelsoorten van het gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' zijn Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend. Doelsoorten van het gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' zijn Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine Modderkruiper, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Groenknolorchis, Platte schijfhoren, Roerdomp, Woudaapje, Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Zwarte stern, Snor, Rietzanger, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Kolgans, Smient en Krakeend. Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Smient, Krakeend, Slobeend, Kleine zwaan en Kolgans foerageren ook in de bredere omgeving van het Natura2000-gebied. Het plangebied ligt binnen de actieradius van deze doelsoorten. Tijdens het veldbezoek is een groep smienten foerageren waargenomen. De brede sloten in het plangebied zijn geschikt voor deze doelsoort. De Smient is geen soort die zeer dicht bij bebouwing op zoek gaat naar voedsel. De Smient komt nu op ongeveer 50 meter vanaf de huidige bebouwing voor in het plangebied. Het plangebied is niet heel aantrekkelijk door de aanwezigheid van bebouwing aan de noord- en westzijde en bedrijvigheid aan de oostzijde. De vogels zullen hier slechts incidenteel foerageren. Tevens is in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied. Smienten verliezen hun schuwheid. Daarom is ook het potentieel leefgebied steeds aan het toenemen. Negatieve effecten op de doelsoorten van de Natura2000-gebieden zijn derhalve niet aan de orde. Er ontstaat geen schade aan de gunstige staat van instandhouding van de Smient.

2.1.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, is via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd

en/of gecompenseerd. Dit compensatiebeginsel is geïntroduceerd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en verder uitgewerkt in Spelregels EHS (2007). Binnen de door het Rijk gestelde kaders begrenzen, beschermen en onderhouden de provincies de EHS. Provinciale ecologische verbinding zones zijn beschreven in het rapport 'Ecologische verbinding zones in Zuid-Holland (1998)'.

Figuur 1: Ecologische Hoofdstructuur in de directe omgeving van het plangebied
(Bron: <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>)

2.2 Provinciaal beleid

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)

Op 2 juli 2010 zijn de Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en de Uitvoeringsagenda vastgesteld door de Provinciale Staten van Zuid-Holland. In de 'Visie op Zuid-Holland' beschrijft de provincie haar doelstellingen en provinciale belangen. De nieuwe integrale Structuurvisie voor de ruimtelijke ordening vervangt de vier streekplannen en de Nota Regels voor Ruimte (2005). De Structuurvisie vormt het beoordelingskader van Gedeputeerde Staten voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Het plangebied wordt in de Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland aangeduid als 'stads- en dorpsgebied'.

De beleidsregel 'Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)' is in 2011 geactualiseerd. De herziening van de beleidsregel is in voorbereiding en zal op korte termijn worden uitgewerkt en toegelicht in de herziene provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en landschap Zuid-Holland'.

In het nieuwe compensatiebeginsel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;

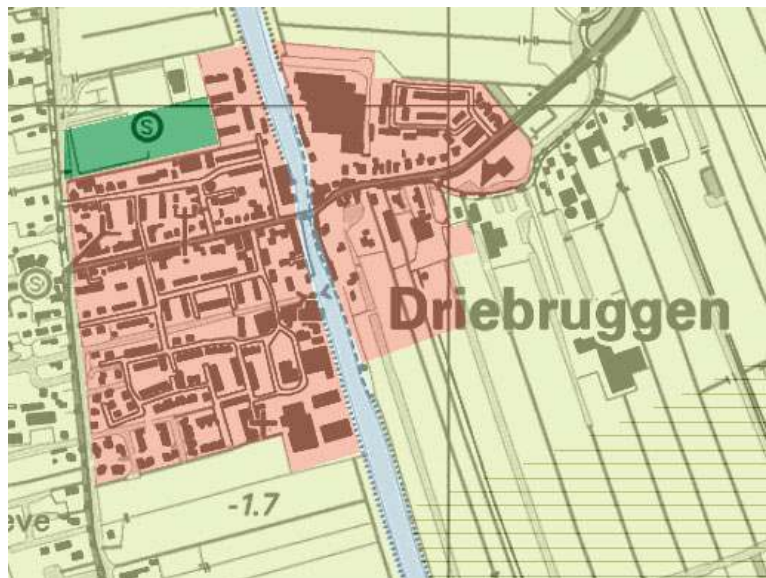
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden in de Zuidvleugel;
- de karakteristieke landschapselementen.

Biotopen voor Rode lijstsoorten worden niet meer genoemd in het compensatiebeginsel.

Op ongeveer 200 meter ten zuiden van het plangebied ligt een gebied dat aangewezen is als 'belangrijk weidevogelgebied' (zie figuur 1). Langs de zuidrand van dit weidevogelgebied ligt een ecologische verbinding. Ook ten noorden en westen van het plangebied liggen gebieden die aangewezen zijn als 'belangrijk weidevogelgebied'.

Deze weidevogelgebieden zijn compensatieplichtig als er sprake is van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van infrastructuur of de uitbreiding van woongebieden buiten de bebouwingscontour. De nieuwbouwplannen worden uitgevoerd binnen de bebouwingscontour uit de Provinciale Structuurvisie. Compensatie in het kader van het Provinciaal Compensatiebeginsel is daarom niet aan de orde.

T.a.v. de aanwezigheid van weidevogels in dit gebied is in bijlage I een kort verslag opgenomen van een veldbezoek op donderdag 13 juni 2013.

Figuur 2: Kaart Provinciale Structuurvisie met bebouwingscontour en belangrijk weidevogelgebied (gestreept gebied)

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 114,450 en 115,450. Het plangebied ligt ten oosten van het kern van Driebruggen. Het gebied bestaat voor een deel uit bebouwing en voor een deel uit weilanden met enkele sloten. De bebouwing bestaat uit een woonboerderij met een aantal schuren en stallen. Op het erf van de boerderij liggen stapels met bouwmaterialen en tuinmateriaal van het natuursteenbedrijf dat op dit perceel gevestigd is. Op het dak van de woonboerderij ligt sinds een twee á drie jaar een groot stuk plastic zeil. Het gebied grenst aan de noordzijde aan de bestaande bebouwing van de Groendijck. Aan de oost- en zuidzijde grenst het plangebied aan weilanden en sloten. Aan de westzijde van het plangebied loopt de Zuidkade met daarachter de Dubbele Wiericke.

451

3.2 Plannen

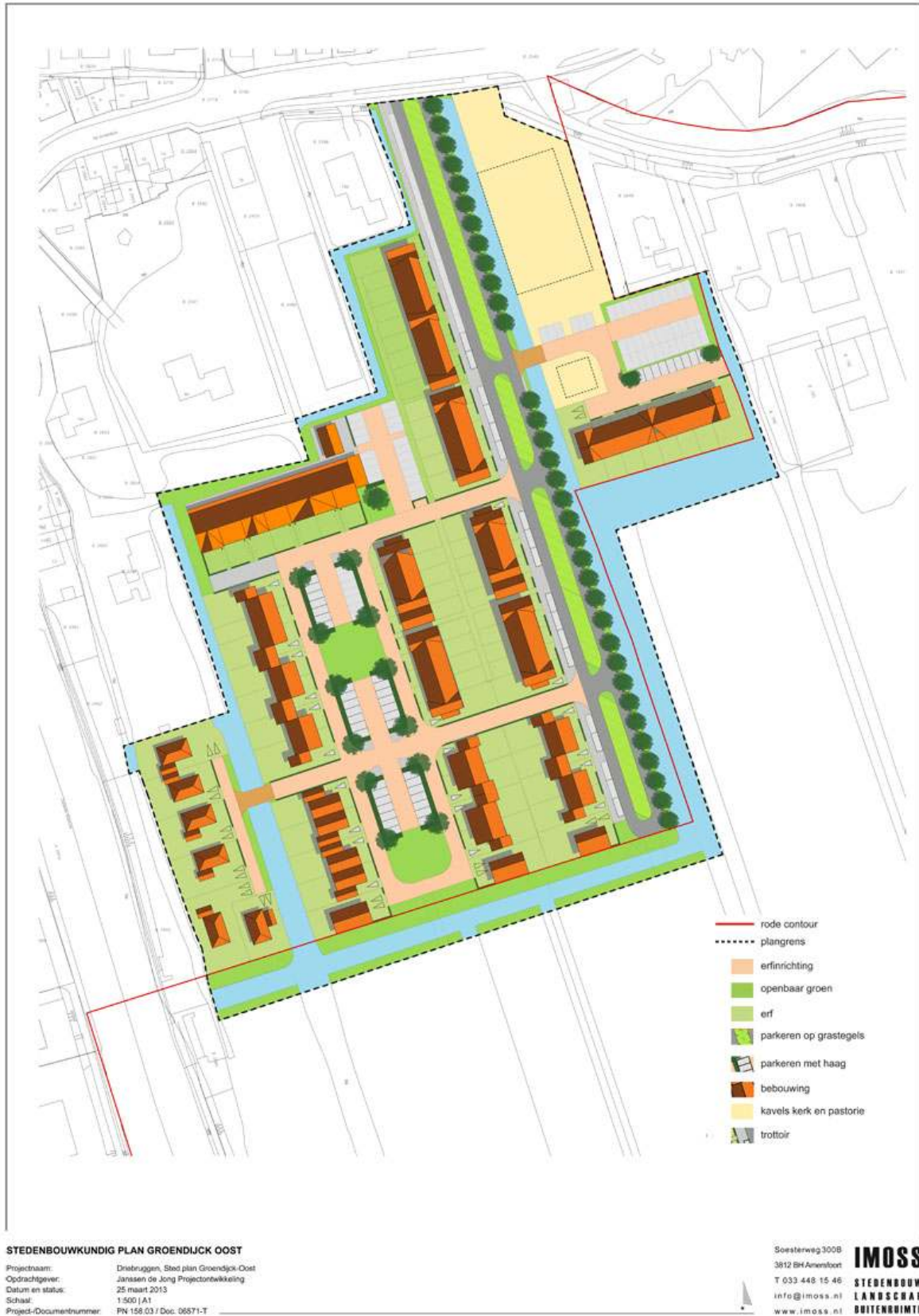
Binnen het plangebied is men voornemens een aantal nieuwe woningen te bouwen. Tevens wordt binnen het plangebied een nieuwe kerk gebouwd en komen er wegen, watergangen en groenvoorzieningen. De huidige bebouwing, een woonboerderij, binnen het plangebied wordt afgebroken. Er worden enkele sloten gedempt en er worden nieuwe sloten gegraven.

Figuur 4: Erf van de woonboerderij

115

Figuur 3: Plangebied

Figuur 5: Inrichtingsplan gebied

4 Ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. Ook de eerder uitgebrachte rapportage van SAB is doorgenomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren en meer informatie te krijgen over biotoop-eisen van beschermde (dier)soorten.

Watersnip Advies heeft in de afgelopen 7 jaren diversen ecologische onderzoeken uitgevoerd in de omgeving van het plangebied. Ook deze informatie wordt als achtergrond gebruikt voor dit onderzoek.

Op woensdag 6 februari en woensdag 27 maart 2013 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Hierbij is met name gekeken naar de geschiktheid van de verschillende biotopen binnen het plangebied. Tevens is gebruik gemaakt van de kennis van een vogeldeskundige, die in de dorpskern woont, dhr. J. van Esschoten.

Tijdens deze inventarisatie is tevens een indicerend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. De inventarisatie heeft plaatsgevonden tijdens de periode van winterrust van vissen en amfibieën. Er is daarom geen sloot- en/of visonderzoek uitgevoerd. Wel is gekeken naar de geschiktheid van het biotoop voor deze soortgroep(en).

4.2 Flora

Het plangebied bestaat voornamelijk uit weiland met kruiden. Er zijn soorten aangetroffen als Engels raaigras, Grote weegbree, Straatgras en Hondsdraf. Aan de noordzijde van het plangebied is een ruige oever aangetroffen met onder andere Riet, Grote lisdodde, Grote egelskop en Liesgras. Langs de oevers van de overige sloten komen dezelfde soorten voor maar zijn ze in mindere mate aanwezig. In de sloot aan de noordkant van het plangebied langs de huizen is Sterrenkroos, Moerasvergeet-mij-niet en Gele waterkers waargenomen.

Uit de rapportage van SAB blijkt dat de beschermde plantensoort Zwanenbloem (FF-wet tabel 1) is aangetroffen in de oevers van de sloten. Uit de bureaustudie blijkt dat de Rode lijstsoort Krabbenscheer (status gevoelig) voor kan komen in de kilometervakken waarin het plangebied gelegen is. Deze winterharde soort,

Figuur 6: Watervegetaties in de noordelijke sloot

die ook 's winters te inventariseren is, doordat hij zichtbaar is in het water, is echter tijdens het veldbezoek niet aangetroffen in de sloten in het plangebied.

In het plangebied worden gezien de biotoopkenmerken en het voedselrijke grasland geen streng beschermde plantensoorten verwacht.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Tijdens de inventarisatie zijn verschillende vogelsoorten waargenomen, zoals Blauwe reiger, Smient, Wilde eend, Knobbelzwaan en Ooievaar. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden. Aangezien de inventarisatie heeft plaatsgevonden buiten het broedseizoen, zijn er tijdens het veldbezoek geen broedende vogels aangetroffen. De bomen en struiken binnen het plangebied kunnen in het broedseizoen broedgelegenheid bieden aan verschillende algemene vogelsoorten.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. Op woensdag 27 maart is er onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de Huismus in en rond de woonboerderij binnen het plangebied. Vanaf half maart vertoeven huismussen de meeste tijd van de dag nabij de nestlocaties en vertonen territoriumgedrag door o.m. het bekende getjilp en achtervolgingsvluchten rond het dak. Rond de woonboerderij zijn geen huismussen waargenomen. Bij de woning op het buurperceel aan de oostzijde werd op hetzelfde moment een tweetal huismussen aangetroffen, die hier voordurend rond het dak vlogen. Ook aan de overzijde van de Groendijck in de woonwijk werden volop huismussen tjilpend en rondvliegend waargenomen boven de daken.

Ook de Steenuil is een soort waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Uit mondelinge informatie van dhr. J. van Esschoten (lid weidevogelwerkgroep), die tegenover de woonboerderij woonachtig is, blijkt dat de Steenuil 2 tot 3 jaar geleden gehoord en gezien is rond de woning. De Steenuil vertoonde duidelijk territoriumgedrag door in de avond zijn territoriumroep te laten horen. Vorig jaar is de soort echter niet meer gehoord en ook dit jaar is de soort nog niet gehoord of gezien, hoewel het wel het seizoen van territoriumgedrag is (half februari – half april). Het vermoeden is dat de huidige afwezigheid van de Steenuil te maken heeft met het plastic zeil dat over het dak van de woning is gelegd sinds een aantal jaar.

Door de aanwezigheid van het plastic zeil worden zowel nesten van de Huismus als van de Steenuil niet binnen het plangebied verwacht. Het zeil zorgt voor te veel verstoring voor de vogelsoorten om een nest te kunnen bouwen. En het zeil maakt het dak van de woning ook ontoegankelijk.

Ook de nesten van de Ooievaar zijn jaarrond beschermd. De Ooievaar is binnen het plangebied foeragerend waargenomen, maar er zijn geen nesten waargenomen.

Figuur 7: De Ooievaar

Binnen het plangebied zijn geen hoge locaties, zoals bomen of schoorstenen aanwezig waar de Ooievaar een nest zou kunnen bouwen.

4.3.2 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat de (streng) beschermde vissoorten Kleine modderkruiper (tabel 2 FF-wet) en Bittervoorn (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'kwetsbaar') voorkomen in de omgeving van het plangebied. In het rapport van SAB wordt ook de Rivierdonderpad (FF-wet tabel 2 / Rode lijst status 'thans niet bedreigd') genoemd.

De sloot direct achter de huizen aan de noordzijde van het plangebied is mooi helder en op diepte (ongeveer 60cm) met weinig bagger. In deze sloot groeien Sterrenkroos, Moerasvergeet-mij-niet en Gele waterkers. De verwachting is dat in deze sloot de Kleine modderkruiper voor kan komen. Het gaat echter om een kleine sloot van beperkte omvang. In deze staat is de sloot te klein voor een populatie bittervoorns.

De Bittervoorn stelt hoge eisen aan zijn leefgebied en is afhankelijk van de aanwezigheid van zwanenmossels. Hiervoor is gezocht naar open zwanenmossels op de kant. Binnen het plangebied zijn geen Zwanenmossels aangetroffen. De bittervoorn wordt gezien deze biotoopeisen niet verwacht binnen het plangebied.

De aanwezigheid van de Rivierdonderpad in de kilometervakken heeft te maken met de nabijheid van de Dubbele Wiericke met dieper water en deels stenige oevers voor schuilgelegenheid. De soort komt in veenweidepolders nauwelijks voor, vaak door de aanwezigheid van te veel bagger. De Rivierdonderpad heeft vooral veel behoefte aan beschutting tussen stenen of vegetatie. In de sloten binnen het plangebied is deze niet aanwezig. Op basis van deze biotoopeisen wordt de Rivierdonderpad daarom ook niet verwacht binnen het plangebied.

De te dempen scheisloten tussen de weilanden in noord-zuid richting, worden van de noordelijke sloot gescheiden door een dam en een stuw. Het water in deze sloten is zeer

Figuur 8: Eén van de scheisloten met nauwelijks begroeide oevers of ondergedoken waterplanten

ondiep (ongeveer 10cm) met een dikke baggerlaag en er zijn geen ondergedoken waterplanten aanwezig. Deze sloten voldoen niet aan de biotoopeisen van de hierboven genoemde vissoorten. Deze soorten komen dan ook niet voor in de te dempen sloten.

Er worden binnen het plangebied ook geen andere (streng) beschermde vissoorten verwacht.

4.3.3 Amfibieën

Tijdens de veldinventarisatie zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen binnen het plangebied. Er kan aangenomen worden dat de algemeen beschermde Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen tabel 1 FF-wet) voorkomen binnen het plangebied.

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Rugstreeppad (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status 'gevoelig') voorkomt in de omgeving van het plangebied. Door Watersnip Advies is in 2009 een compensatiegebied voor de Rugstreeppad ingericht rond de voetbalkooi langs het Laageind. In de woonwijk ten noorden van de Groendijck komt de Rugstreeppad voor. Er wordt ook gebruik gemaakt van nieuwe voortplantingslocaties in Driebruggen.

De Rugstreeppad komt voornamelijk voor op zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Voor de voortplanting is de Rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren, die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes of plassen. *Deze soort komt ook voor binnen het plangebied.*

Op het terrein achter de woonboerderij zijn enkele plassen waargenomen, dit kunnen dienen als voortplantingslocatie voor de Rugstreeppad. Ook zijn er voldoende rommelhoekjes, met hout, pellets en stenen, binnen het plangebied aanwezig waar de soort kan schuilen of overwinteren.

Op het moment dat er gedurende de werkzaamheden op het terrein braakliggende zandhopen (voor de voorbelasting) worden opgeworpen, wordt het gebied ook aantrekkelijk voor de Rugstreeppad om zich in het graven voor de overwintering. Ook bandensporen van zwaar materieel waar regenwater in blijft staan, zijn zeer geschikt als voortplantingsgebied.

Op basis van de geraadpleegde verspreidingskaarten worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde amfibieën verwacht.

Figuur 9: Ruige oever aan noordzijde plangebied

Figuur 10: Rommelhoekjes en plassen water geschikt voor de Rugstreeppad

4.3.4 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de Ringslang (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'kwetsbaar') voorkomt in de omgeving van het plangebied. Er zijn meldingen bekend dat deze soort voorkomt langs de Enkele Wiericke, op ongeveer 1000 meter ten westen van het plangebied. De Ringslang is een watergebonden slang. Deze soort is voor de voortplanting afhankelijk van broeihopen en overwintert ondermeer in oude konijnenholten, in hooihopen, en onder takkenbossen en braamstruiken. Binnen het plangebied zijn geen broeihopen aangetroffen die kunnen dienen als voortplantingsgebied. De ruige oever aan de noordzijde van het plangebied kan dienen als foerageergebied voor de Ringslang en ook de oevers van de overige sloten zijn geschikt als foerageergebied. De Ringslang kan via de oevers eenvoudig op de graslanden komen, waar hij ook kan foerageren. Er is in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied en deze soort is nog niet aangetroffen in Driebruggen. Er wordt daarom geen schade verwacht aan deze soort.

Op basis van de bureaustudie worden binnen het plangebied ook geen andere (streng) beschermde reptielen verwacht.

4.3.5 Zoogdieren

Tijdens de veldinventarisatie zijn geen (streng) beschermde zoogdieren waargenomen. De algemeen beschermde Haas (FF-wet, tabel 1) wordt binnen het plangebied verwacht. Uit het bureauonderzoek van SAB blijkt dat de streng beschermde Waterspitsmuis (FF-wet, tabel 3) voor zou komen binnen het plangebied. De ruige oever aan de noordzijde van het plangebied zou interessant kunnen zijn voor de Waterspitsmuis. Deze soort heeft echter een aaneengesloten territorium van ongeveer 250 meter lang. Dit stuk oever op zich is niet geschikt als territorium. De oevers langs de te dempen sloten zijn niet beschermd en bedekt genoeg voor de Waterspitsmuis om te foerageren. Deze soort geeft de voorkeur aan dicht begroeide oevers met voldoende dekking. Dit is hier niet het geval. Tevens is het water nu te ondiep voor deze soort om te duiken en te jagen naar prooien. Vanwege deze biotoopkenmerken kan de Waterspitsmuis niet voorkomen binnen het plangebied.

Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aangetroffen voor andere streng beschermde zoogdieren. Deze worden hier derhalve niet verwacht.

4.3.6 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrictlijn).

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Baardvleermuis, Franjestaart, Gewone grootoorvleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis. Er is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. De af te breken bebouwing is visueel geïnspecteerd op mogelijke geschiktheid voor vleermuizen.

Het opgeknapt huisje aan de noordoostzijde van het plangebied, langs het Westeinde buiten het plangebied, heeft volgens de bewoners vleermuizen onder de kap. Er worden ook uitwerpselstrepen aangetroffen nabij de voordeur. Bij de woonboerderij zijn echter nooit vleermuizen waargenomen door de (buurt)bewoners.

De stallen en schuren zijn enkelwandig of zelfs aan één zijde geheel open, waardoor hier geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het plastic zeil dat over het dak van de woonboerderij gespannen is zorgt, net als bij de vogels, voor te veel verstoring voor de vleermuizen, waardoor er geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Binnen het plangebied staan geen grote hoge bomen die dienst kunnen doen als verblijfplaats voor boombewonende soorten.

De aanwezige bomen en struiken binnen het plangebied kunnen in beperkte mate dienst doen als foerageergebied. Het gaat om her en der in het gebied aanwezige bomen en struiken, die geen onderdeel uitmaken van een aaneengesloten groenzone.

De sloten binnen het plangebied kunnen ook deel uit maken van vliegroutes voor watergebonden vleermuizen, zoals de Meervleermuis en de Watervleermuis. De te dempen sloten zijn echter relatief smal ten opzichte van de overige sloten in en rond het plangebied. De bredere sloten blijven intact. En ook in de omgeving van het plangebied blijven voldoende sloten aanwezig die dienst kunnen doen als vliegroute voor deze soorten.

Uit onderzoek blijkt dat de Dubbele Wiericke een vliegroute is voor de Meervleermuis. Deze watergang blijft echter onaangeroerd en is door begroeiing met Riet en andere helofyten de meest aantrekkelijke vliegroute voor de Meervleermuis.

4.3.7 Overige soorten

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelden aangetroffen. De inventarisatie heeft plaatsgevonden in de winterperiode, waarin de trefkans voor deze soorten erg klein is. Er zijn binnen het plangebied echter ook geen geschikte biotopen aangetroffen voor beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten.

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Platte schijfhoren (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status 'kwetsbaar') mogelijk voorkomt in de omgeving van het plangebied. De Platte schijfhoren heeft een voorkeur voor helder, stilstaand of zwakstromend water met een rijke plantengroei. De soort komt vooral voor in laagveengebieden, met name in wateren met een veenbodem. De te dempen sloten binnen het plangebied zijn ondiep en er zijn weinig waterplanten aanwezig. Dit biotoop is niet geschikt voor de Platte schijfhoren. De Platte schijfhoren wordt daarom niet verwacht binnen het plangebied.

Op basis van de biotoopkenmerken worden binnen het plangebied ook geen andere (streng) beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten verwacht.

Figuur 11: Watergang binnen het plangebied. Sloopdeel op de voorgrond blijft ongemoeid.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura 2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingszones). Ten aanzien van het nabijgelegen 'belangrijk weidevogelgebied' is compensatie in het kader van het Provinciaal compensatiebeginsel niet aan de orde, omdat de werkzaamheden binnen de bebouwingscontour plaatsvinden. Daarnaast zijn tijdens een veldbezoek in juni geen weidevogels aangetroffen.
- Het plangebied is niet heel geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden door de aanwezigheid van bebouwing. Wel kunnen ze hier incidenteel voorkomen. De geplande werkzaamheden zullen echter geen schade veroorzaken aan Natura2000-doelsoorten.
- Voor de algemeen beschermde soorten (Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Haas en Zwanenbloem) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. Vogelnesten die jaarrond beschermd worden door de FF-wet, zijn niet aangetroffen of te verwachten op de locatie waar werkzaamheden zullen plaatsvinden. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*
- De beschermde Kleine modderkruiper kan voorkomen in de sloot aan de noordzijde van het plangebied. Deze sloot blijft echter in de inrichtingsplannen ongemoeid. De sloten die gedempt worden zijn niet geschikt als leefgebied voor de Kleine modderkruiper. Er zal daarom geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort. De streng beschermde Bittervoorn en Rivierdonderpad komen niet voor in de sloten binnen het plangebied.
- De streng beschermde Rugstreeppad komt voor in het plangebied. Mogelijk overwintert een enkel exemplaar in zogenaamde rommelhoekjes binnen het plangebied, onder elementen als tegels, pellets en autobanden. De aanwezige plassen kunnen als voortplantingsgebied gebruikt worden. *Geadviseerd wordt om dergelijke*

rommelhoekjes na de winterperiode te verwijderen. Ook de plassen dienen opgevuld te worden voor aanvang van het voortplantingsseizoen (half april – eind augustus). Van overtreding van de FF-wet is dan geen sprake, omdat in de directe omgeving voldoende alternatieve overwinteringsplaatsen en voortplantingslocaties aanwezig zijn. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in een Ecologisch Werkprotocol.

Indien er voor de nieuwbouw zand gestort wordt dat lang onbewerkt blijft liggen, kan het plangebied ook tijdens de werkzaamheden geschikt worden als voortplantings- en overwinteringsgebied voor de Rugstreepad.

Om vestiging van de Rugstreepad in het voorjaar te voorkomen, moet vlak voor en tijdens het voortplantingsseizoen (globaal van half april t/m augustus) voorkomen worden dat ondiepe poelen en plassen ontstaan, waarin deze paddensoort z'n eieren kan leggen. Daarnaast moet voorkomen worden dat er aan het begin van het overwinteringsseizoen (globaal van half oktober t/m maart) zand en/of grond onbewerkt ligt waarin de Rugstreepad zich ter overwintering kan ingraven.

- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen rond het plangebied. De aanwezige bebouwing binnen het plangebied die afgebroken zal worden is niet geschikt voor gebouwbewonende soorten. De schuren en stallen zijn enkelwandig of deels open. Het op de woonboerderij aanwezig zeil zorgt voor verstoring, waardoor de vleermuizen niet onder het dak gaan zitten. Er zijn binnen het plangebied geen geschikte koloniebomen aangetroffen boombewonende soorten. De aanwezige sloten kunnen onderdeel uitmaken van vlieg- of migratieroutes voor met name watergebonden vleermuizen. Er zijn echter in de omgeving voldoende alternatieve watergangen aanwezig. De aanwezige bomen en struiken binnen het plangebied bieden mogelijk in beperkte mate foerageergelegenheid aan vleermuizen. Foerageergebied is echter alleen beschermd indien het van groot belang is voor de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de soorten, doordat er onvoldoende alternatieven aanwezig zijn. Dit is op deze locatie niet het geval. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. De voorgenomen plannen zullen geen nadelige gevolgen hebben voor de gunstige staat van instandhouding van eventuele vleermuispopulaties.
- Er worden geen streng beschermde zoogdieren (buiten vleermuizen), reptielen en overige soorten verwacht binnen het plangebied.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

In het kader van de algemene zorgplicht wordt geadviseerd om zoveel mogelijk van de bestaande bomen en struiken binnen het plangebied te behouden ten behoeve van vogels en foerageergebied voor vleermuizen.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.
2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet*, oktober 2006
3. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
4. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2012. *Vleermuisprotocol 2012*, 24 februari 2012.
5. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
6. Provincie Zuid-Holland, *Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor inrichting en beheer*, 1998.
7. Watersnip Advies, Flora en faunatoets, WDS sportcomplex te Driebruggen, Watersnip-nr. 06A014, juli 2006.
8. Watersnip Advies, Flora en faunatoets, Verplaatsing agrarisch bedrijf Familie Vroege, Westeinde 79 te Driebruggen, Watersnip-nr 08A018, juni 2008.
9. Provincie Zuid-Holland, Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013, Den Haag, 21 mei 2013

Geraadpleegde internetsites:

10. www.rijksoverheid.nl
11. www.ravon.nl
12. www.vleermuis.net
13. www.zuid-holland.nl
14. waarneming.nl
15. ww.vogelbescherming.nl

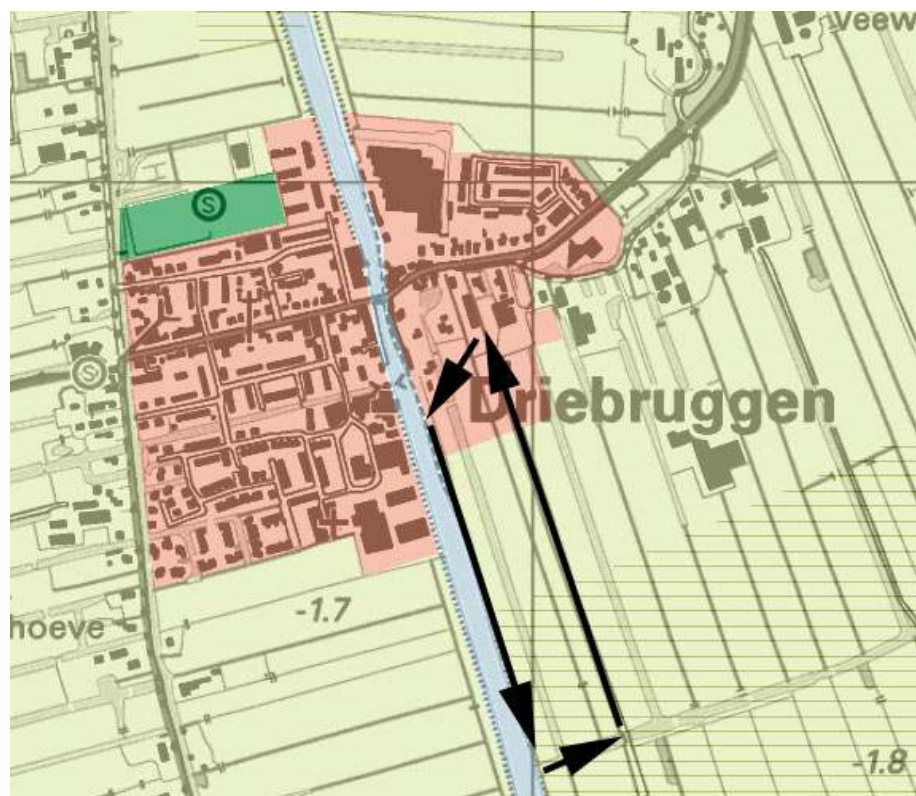
Bijlage I: Verslag extra veldbezoek 13 juni 2013

Donderdag 13 juni 2013 van 21.30 – 22.15 uur (stevige westenwind, 14°C, droog)
Op deze avond heeft een medewerker van Watersnip advies een route gelopen door het weidevogelgebied (zie figuur 12), om een goed beeld te krijgen van de aanwezige weidevogels in dit gebied.

Tijdens dit veldbezoek is geen enkele weidevogel waargenomen in het gebied. Er was nog geen gras gemaaid, dus de omstandigheden in het gebied waren in principe goed voor weidevogels om wel volop aanwezig te kunnen zijn. De aanwezigheid van een nieuwe boerderij te midden van dit weidevogelgebied (zie ook figuur 12) kan verband houden met de afwezigheid van weidevogels.

Tijdens het veldbezoek is een meerkoetennest aangetroffen en is tweemaal een moedereend met jongen aangetroffen. De conclusie t.a.v. broedende vogels blijft onveranderd.

Tevens is de Rugstreppad roepend waargenomen. Het geluid van de dieren kwam uit de woonwijk aan de westzijde van de Dubbele Wiericke. Binnen het gebied zelf in de Rugstreppad niet waargenomen. De conclusies t.a.v. deze soort blijft echter hetzelfde.

Figuur 12: Looprouten waarnemer Watersnip

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

's-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+ 31 (0)182-395460
www.watersnip.info
advies@watersnip.info

